

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ**

**ТРЕНЕРСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ І ТАНЦЮВАЛЬНИХ ВИДІВ СПОРТУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
(протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.)

Голова Науково-методичної ради

Ю. В. Литвиненко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МИСТЕЦТВО БАЛЕТМЕЙСТЕРА

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

спеціальність: 024 Хореографія

спеціалізація/освітньо-професійна програма: Хореографія

код дисципліни в освітньо-професійній програмі: ОК.ЦС 25

мова навчання: українська

Київ - 2023

РОЗРОБНИК:

Хоцяновська Людмила Францівна, доцент кафедри хореографії і танцювальних видів спорту, Заслужена артистка України, доцент, lkhotsianovska@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою хореографії і танцювальних видів спорту
(засідання кафедри, протокол № 17 від 22.08.2023 р.)

Завідувач кафедри _____ канд. фіз. вих. і спорту, Соронович І.М.

ПОГОДЖЕНО:

Начальник навчально-методичного відділу
_____ О. М. Д'яченко

Начальник відділу забезпечення якості вищої освіти
_____ О. І. Рудешко

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема ознайомлення з сутністю та змістом балетмейстерської професії, сферою його творчої діяльності; опанування методів застосування законів драматургічного розвитку в хореографічному творі великої форми; осягнення особливостей композиції хореографічного твору великої форми; набуття навичок створення хореографічного малюнку масових композицій, добору лексики для створення відповідного хореографічного тексту та поєднання їх в цілісний хореографічний твір. Обсяг дисципліни – 4 кредитів ЄКТС. Основні теми: сфера діяльності балетмейстера; сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм; композиційні форми ансамблевих і масових танців; специфіка постановчої та репетиційної роботи в хореографії тощо. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та екзамену/заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at forming the general and professional competences determined by the educational and professional programme, in particular acquaintance with the essence and content of the ballet master's profession, the sphere of his creative activity; mastering the methods of applying the laws of dramatic development in a large-scale choreographic work; understanding the features of the composition of a large-scale choreographic work; acquiring the skills of creating a choreographic pattern of mass compositions, selecting vocabulary for creating a suitable choreographic text and combining them into a coherent choreographic work. The volume of discipline is 4 ECTS credits. The main topics are: sphere of activity of a choreographer; the suite principle of building musical and choreographic forms; compositional forms of ensemble and mass dances; specifics of staging and rehearsal work in choreography, etc. The final assessment is based on the results of the current control and examination/test.

Мета навчальної дисципліни – формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема оволодіння загальними закономірностями створення композиції різноманітних хореографічних творів з наголосом на твори великої форми; розвиток здібності мислити хореографічними образами, закріплення «професійного погляду» як необхідної умови творчого проникнення балетмейстера в навколишнє життя; удосконалення навиків роботи з лексичними формами класичного, народного, бального та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорари та ін.), їх трансформації у хореографічних творах.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Мистецтво балетмейстера» відповідно до освітньо-професійної програми «Хореографія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія

Шифр	Компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, в мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК01	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК02	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК03	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК04	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК05	Навички здійснення безпечної діяльності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	
ФК1	Усвідомлення ролі культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
ФК2	Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.
ФК3	Здатність застосовувати теорію та сучасні практики хореографічного мистецтва, усвідомлення його як специфічного творчого відображення дійсності,

	проектування художньої реальності в хореографічних образах.
ФК4	Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).
ФК5	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових мистецьких та позашкільних навчальних закладах.
ФК6	Здатність використовувати і розробляти сучасні інноваційні та освітні технології в галузі культури і мистецтва.
ФК7	Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.
ФК8	Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення та інтегрування в актуальний контекст з врахуванням вітчизняної та світової культурної спадщини.
ФК9	Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.
ФК10	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології (відео-, TV-, цифрове, медіа-мистецтва і т. ін.) в процесі створення мистецького проекту, його реалізації і презентації.
ФК11	Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу.
ФК12	Здатність використовувати принципи, методи, форми, засоби, сучасні методики в організації та реалізації освітнього процесу, аналізувати його перебіг та результати в початкових мистецьких та позашкільних навчальних закладах.
ФК13	Здатність використовувати традиційні та інноваційні методики для діагностування творчих, рухових (професійних) здібностей, їх розвитку відповідно до вікових, психолого-фізіологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу.
ФК14	Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальний засіб.

ФК15	Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проекту.
ФК16	Здатність дотримуватись толерантності у міжособистісних стосунках, етичних і добродійних взаємовідносин в сфері виробничої діяльності.
ФК17	Здатність враховувати економічні, організаційні та правові аспекти професійної діяльності.
ФК18	Здатність застосовувати знання з теорії, методики та сучасні практики хореографічного мистецтва для викладацької та балетмейстерської діяльності (збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення композиції для різних видів спорту з елементами хореографії) в закладах фізичного виховання і спорту.
ФК19	Здатність усвідомлювати роль музики в хореографічному мистецтві, володіти музично-теоретичними поняттями, аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку музичного мистецтва, його стилеві особливості, жанри та форми музичних творів і застосовувати ці знання у виконавській, педагогічній та балетмейстерській діяльності в різних напрямках хореографії.

Обсяг навчальної дисципліни – 4 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форма навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна 4 курс	4	0	52	0	64	120
Заочна 5 курс	2	0	14	0	104	120

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами: «Основи композиції та постановки танцю», «Теорія та методика роботи з хореографічним колективом», «Методика викладання сучасного танцю», «Методика викладання класичного танцю», «Методика викладання народно-сценічного танцю», «Методика викладання бального танцю», «Аналіз хореографічних форм».

Програма навчальної дисципліни.
Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л.	прак.	с. р.		л.	прак.	с. р.
4 курс – денна форма 5 курс – заочна форма								
Тема 1. Сфера діяльності балетмейстера	16	2	6	8	14	1	1	12
Тема 2. Музика в балеті. Робота з композитором та диригентом	14		6	8	16		2	14
Тема 3. Робота постановника з художником	14		6	8	14		2	12
Тема 4. Постановоча та репетиційна робота в хореографії	16		8	8	16		2	14
Тема 5. Сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм	12	2	4	6	11	1		10
Тема 6. Види хореографічних сюїт	12		6	6	11		1	10
Тема 7. Літературно - драматургічна основа балетної вистави. Сценарно-	12		6	6	12		2	10

композиційний план								
Тема 8. Кордебалет та його функції	10		4	6	12		2	10
Тема 9. Композиційні форми ансамблевих і масових танців	14		6	8	14		2	12
Всього годин:	120	4	52	64	120	2	14	104

Зміст навчальної дисципліни за темами

4 курс – денна форма

5 курс – заочна форма

Тема 1. Сфера діяльності балетмейстера

Балетмейстер як організатор колективу.

Балетмейстер-керівник як особистість з морально-етичними якостями та ідейно-світоглядними принципами.

Авторитет балетмейстера, залежність від нього творчого психологічного клімату в хореографічному колективі.

Методика подання хореографічного матеріалу (інтерес, емоційність, доступність, послідовність і систематичність).

Формування репертуару, роль концертної діяльності в творчому процесі хореографічного колективу.

Педагогічна етика керівника хореографічного колективу, вплив його авторитету на успішне вирішення творчих завдань.

Залучення до участі в творчій програмі всіх членів колективу.

Майстерність балетмейстера як вірно знайдене поєднання форми і змісту в танці. Визначення змісту танцю як завдання знайти найдосконалішу форму для вираження внутрішнього світу людини.

Музика як чинник балетмейстерської творчості.

Тема 2. Музика в балеті. Робота з композитором та диригентом

Музика – метро-ритмічна та образно-емоційна основа балету.

Узагальненість хореографічної дії та її розвиток у формах, аналогічних симфонічній музиці.

Створення музики до балету на основі сценарно-композиційного плану. Поділ її на акти, картини, сцени і номери згідно з сценарно-композиційним планом. Структура і послідовність епізодів.

Співпраця композитора і балетмейстера.

Диригент як керівник виконання балету, інтерпретації музики, узгодження її звучання з хореографічною дією.

Загальна музична концепція спектаклю. Створення музичної основи вистави за принципом компіляції: логічне чергування музичних епізодів згідно з сюжетом, вибір твору-лейтмотиву, визначення подовженості епізодів, їх скорочення чи збільшення (за рахунок повтору частин, купюр).

Робота над музичним матеріалом при створенні редакцій, відновленні балетів.

Тема 3. Робота постановника з художником

Близькість ідейно-художньої позиції, стилю, манери балетмейстера і художника. Знайомство художника з музичним матеріалом. Паралельна робота художника і балетмейстера з дослідження епохи, літературних, іконографічних джерел. Робота художника над концертним номером у класичній хореографії: декораційне оформлення, ескізи костюмів, світлова партитура, інколи – деталі оформлення, бутафорія, реквізит.

Творчий задум і можливості сцени.

Тема 4. Постановочна та репетиційна робота в хореографії

Виникнення та формування задуму. Визначення ідейно-тематичного змісту майбутнього твору. Підготовча робота: екскурс в історію; знайомство з літературою.

Визначення музичної основи твору, її аналіз. Робота з композитором, концертмейстером, фонограмою. Розробка драматургічної та композиційної побудови твору.

Робота зі створення образної лексики. Створення окремих частин та всього танцювального твору.

Знайомство виконавців з музикою та змістом танцю, характеристикою епохи, в якій відбувається дія номера, тощо.

Постановка окремих частин та всього танцю в цілому. Розучування з виконавцями окремих рухів і комбінацій. Робота з солістами. Робота над масовими фрагментами. Перевірка окремих партій, частин та всього танцю відповідно до часових вимог та драматургічного розвитку.

Відпрацьовування «охайності» виконання рухів. Репетиційна робота над образами та манерою виконання.

Тема 5. Сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм

Хореографічна сюїта як композиція, що складається з кількох танців, таких що чергуються за принципом контрасту, і поєднаних однією темою.

Симфонічна сюїта як основа хореографічних творів. Образне звучання теми та конкретність ідейно-сміслового змісту.

Зв'язок змісту з фольклором, літературними, музичними особливостями, особливостями життєвого укладу даної нації.

Побудова балетної вистави у формі сюїти, яка складається із чергування різнохарактерних номерів, що розкривають єдиний образ.

Тема 6. Види хореографічних сюїт

Класична сюїта, її структура.

Національно-характерна сюїта у балетній виставі.

Тематична сюїта, особливості її композиційної побудови.

Сюжетна сюїта, її виражальні засоби.

Тема 7. Літературно-драматургічна основа балетної вистави.

Сценарно-композиційний план

Хореографія як центр синтезу мистецтв у балеті. Заснування синтезу на принципі спорідненості мистецтв.

Драматургія балету як конфліктний розвиток дії балетної вистави. Втілення драматургії балету в музиці та хореографії.

Складання балетмейстером для постановочної роботи над виставою сценарно-композиційного плану. Зміст плану. Опис і кількість дій, сцен, окремих номерів, кількість зайнятих дійових осіб та виконавців, загальна тривалість та тривалість окремих сцен та епізодів, завдання для всієї творчої групи.

Єдність літературної основи, музики і хореографії як основа драматургії балету.

Тема 8. Кордебалет та його функції

Кордебалет як група танцівників, які виконують групові танці, масові танці та сцени.

Використання кордебалету як самостійно, в масових танцях, так і в поєднанні з ансамблем та з солістами.

Кордебалет як відображення реалістичної спільноти людей або як емоційний “акомпанемент” танцю солістів.

Танець корифеїв як з'єднувальна ланка між танцем солістів та кордебалетом. Передача руху від соліста до кордебалету, і навпаки.

Реалізація закономірностей симфонічного танцю в складних масових сценах за участю солістів, ансамблю та кордебалету, аналогічного поліфонічній структурі та тематичній розробці в музиці.

Тема 9. Композиційні форми ансамблевих і масових танців

Композиційні засоби виразності як практична робота над створенням хореографічної композиції відповідно до ідейно-образного задуму балетмейстера:

- засоби контрастного розвитку хореографічної дії;
- засоби лейтмотивного розвитку дії;
- динамічні відтінки і динамічні прийоми розвитку дії залежно від рухів, широти їх амплітуди і швидкості виконання;
- моноритмічні і поліритмічні прийоми композиції;
- прийоми симетрії та асиметрії в побудові композиційних малюнків;
- різноманітність сучасних пластичних тенденцій, властивих рухам і

позам;

- головні тенденції композиційних малюнків, сцен, епізодів, дій, картин і всього балету в цілому;

- співвідношення стійких і нестійких рухів і поз в танцювальних фразах, періодах, епізодах;

- орнаментальна побудова хореографічного тексту як особливість композиційних і лексичних форм дивертисментних, ансамблевих і масових форм танцю;

- гама костюмів для масових танців як видовищний ефект гармонійного поєднання костюмів різних кольорів;

- колір сценічного костюма як асоціативність пов'язаної з емоціональною забарвленістю музики і хореографії.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
4 курс – денна форма 5 курс – заочна форма			
Тема 1. Сфера діяльності балетмейстера	1.Методика подання хореографічного матеріалу	2	1
	2.Формування репертуару хореографічного колективу	2	
	3.Майстерність балетмейстера як вірно знайдене поєднання форми і змісту в танці	2	
Тема 2. Музика в балеті. Робота з композитором та диригентом	4.Музика – метро-ритмічна та образно-емоційна основа балету	2	1
	5.Структура і послідовність епізодів музичної основи в хореографії	2	1
	6.Загальна музична концепція спектаклю	2	
Тема 3. Робота постановника з художником	7.Паралельна робота художника і балетмейстера з дослідження епохи, літературних, іконографічних джерел	2	1
	8.Сценографічна концепція хореографічного твору	4	1

Тема 4. Постановоча та репетиційна робота в хореографії	9.Етапи створення хореографічних постановок	2	1
	10.Види репетицій	2	1
	11.Робота з солістами і кордебалетом	4	

Тема 5. Сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм	12.Особливості композиційної побудови сюїти	2	
	13.Розвиток драматургії в хореографічній сюїті	2	
Тема 6. Види хореографічних сюїт	14.Класична сюїта, її структура.	2	
	15.Тематична сюїта, особливості її композиційної побудови	2	1
	16.Сюжетна сюїта, її виражальні засоби	2	
Тема 7. Літературно - драматургічна основа балетної вистави. Сценарно-композиційний план	17.Програма балетної вистави.	2	
	18.Сценарно-композиційний план.	2	1
	19.Лібрето балетної вистави.	2	1
Тема 8. Кордебалет та його функції	20.Масові сцени у виконанні ансамблю кордебалету	3	1
	21.Поєднання танцю солістів і кордебалету	3	1
Тема 9. Композиційні форми ансамблевих і масових танців	22.Засоби контрастного розвитку хореографічної дії	2	1
	23.Моноритмічні і поліритмічні прийоми композиції	3	
	24.Прийоми симетрії та асиметрії в побудові композиційних малюнків	3	1
Всього		52	14

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин	
4 курс – денна форма 5 курс – заочна форма			
Тема 1. Сфера діяльності балетмейстера	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Переглянути вистави видатних балетмейстерів ХХ-ХХІ ст.	3	4
	Обрати тему для власної постановки хореографічного твору великої форми.	3	4
Тема 2. Музика в балеті. Робота з композитором та диригентом	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Скласти музичну основу до хореографічного твору великої форми за принципом компіляції	4	6
	Проаналізувати драматургічну побудову твореної музичної основи	2	4
Тема 3. Робота постановника з художником	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	3
	Проаналізувати сценографічні засоби створення образу в хореографії.	2	3
	Розробити остюми до власної хореографічної постановки.	2	3
	Визначити основні виражальні художні засоби, використані у сценографічному оформленні для створення образу.	2	3
Тема 4. Постановоча та репетиційна робота в хореографії	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	3
	Визначити складові постановчої роботи балетмейстера.	2	3

	Проаналізувати методи репетиційної роботи з виконавцями.	2	4
	Створити постановку власного хореографічного твору	2	4
Тема 5. Сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Переглянути балет «Сюїта в білому» Дж.Баланчина.	3	3
	Охарактеризувати побудову композиції переглянутого балету.	1	3
Тема 6. Види хореографічних сюїт	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Дослідити, які бувають види хореографічних сюїт.	2	2
	Визначити особливості кожного виду хореографічної сюїти	2	4
Тема 7. Літературно - драматургічна основа балетної вистави. Сценарно-композиційний план	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Скласти композиційний план хореографічного твору великої форми.	2	4
	Дослідити зразки лібрето відомих хореографічних творів. Створити власне лібрето хореографічного твору.	2	4
Тема 8. Кордебалет та його функції	Опрацювати літературу з теми заняття.	1	2
	Охарактеризувати місце кордебалетного танцю в хореографічному мистецтві.	1	2
	Створити хореографічну постановку, засновану на роботі з кордебалетом.	4	6
Тема 9. Композиційні форми	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2

ансамблевих і масових танців	Створити хореографічну композицію, засновану на роботі з малими і великими ансамблями.	4	6
	Відпрацювати поставлену роботу з виконавцями.	2	2
Всього		64	104

Очікувані результати навчання з дисципліни: застосування теоретичних знань та практичних умінь, дотичних до створення різних форм хореографічних творів, для розв'язання конкретних задач у сфері хореографії та танцювальних видів спорту та організації реалізації у відповідній сфері проектів інноваційного творчого характеру завдяки:

знанням: сфери діяльності балетмейстера; про драматургічну побудову малих і великих форм хореографічного твору; про сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм та види хореографічних сюїт; особливостей літературно-драматургічної основи балетної вистави, її музичного та

вмінням: працювати творчо і самостійно; реалізовувати функції балетмейстера в хореографічному колективі; створювати драматургічну та композиційну побудову великих хореографічних форм; складати літературно-драматургічну основу хореографічного твору; співпрацювати з художником, концертмейстером, композитором, диригентом; працювати з виконавцями, проводити постановочну роботу та різні види репетицій.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни «Мистецтво балетмейстера» відповідно до освітньо-професійної програми «Хореографія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 024 - Хореографія

Шифр	Програмні результати навчання
ПРН 1	Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із концепцією сталого розвитку України.
ПРН 2	Розуміти моральні норми і принципи та вміти примножувати культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в процесі діяльності.
ПРН 3	Вільно спілкуватись державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань.
ПРН 4	Володіти іноземною мовою в обсязі, необхідному для спілкування в соціально-побутовій та професійній сферах.

ПРН 5	Аналізувати проблеми безпеки життєдіяльності людини у професійній сфері, мати навички їх попередження, вирішення та надання першої допомоги.
ПРН 6	Розуміти роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
ПРН 7	Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виразально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проєкту.
ПРН 8	Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.
ПРН 9	Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
ПРН 10	Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.
ПРН 11	Використовувати інноваційні технології, оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом.
ПРН 12	Сприймати інформацію, творчо її переосмислювати та застосовувати в процесі виробничої діяльності.
ПРН 13	Володіти базовими принципами стратегій вітчизняного хореографічного мистецтва щодо культурної спадщини.
ПРН 14	Володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора
ПРН 15	Демонструвати володіння традиційними та інноваційними методиками викладання фахових дисциплін.
ПРН 16	Аналізувати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності.
ПРН 17	Володіти методикою викладання фахових дисциплін, реалізовувати теоретичні знання в практичній діяльності відповідно до конкретних виробничих обставин.
ПРН 18	Знаходити оптимальні підходи до формування і розвитку творчої особистості.

ПРН 19	Знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу
ПРН 20	Вдосконалювати виконавські навички і прийоми в процесі підготовки та участі у фестивалях і конкурсах.
ПРН 21	Розвивати комунікативні навички, креативну і позитивну атмосферу в колективі.
ПРН 22	Мати навички управління мистецькими проектами, зокрема, здійснювати оцінки собівартості мистецького проекту, визначати потрібні ресурси, планувати основні роботи.
ПРН 23	Мати навички викладацької, балетмейстерської та репетиційної діяльності у галузі хореографічного мистецтва в закладах фізичного виховання і спорту та володіти принципами створення композиції для певного виду спорту з елементами хореографії, реалізуючи практичне втілення творчого задуму виходячи з особливостей оцінювання певного виду спорту.
ПРН 24	Знати і розуміти роль музики в хореографічному мистецтві, володіти музично-теоретичними поняттями, аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку музичного мистецтва, його стильові особливості, жанри та форми музичних творів і використовувати навички аналізу та підбору музичного матеріалу для здійснення виконавської, педагогічної та балетмейстерської діяльності в різних напрямках хореографії.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку, екзамену.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин.

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного (семінарського, лабораторного) заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному

присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку/екзамену не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Заліки/екзамени проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Використовується такий розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми практичних занять	Форма поточного контролю	Кількість балів
4 курс, VII семестр – денна форма 5 курс, IX семестр – заочна форма		
Тема 1. Сфера діяльності балетмейстера	Експрес опитування	10
Тема 2. Музика в балеті. Робота з композитором та диригентом	Практичний показ	30
Тема 3. Робота постановника з художником	Практичний показ	30
Тема 4. Постановоча та репетиційна робота в хореографії	Практичний показ	30
Всього		100
4 курс, VIII семестр – денна форма 5 курс, IX семестр – заочна форма		
Тема 5. Сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм	Експрес опитування	10
Тема 6. Види хореографічних сюїт	Практичний показ	10
Тема 7. Літературно - драматургічна основа балетної вистави. Сценарно-композиційний план	Практичний показ	20
Тема 8. Кордебалет та його функції	Практичний показ	30
Тема 9. Композиційні форми ансамблевих і масових танців	Практичний показ	30
Всього		100

Основні і допоміжні джерела для вивчення курсу:

Основна література

1. Васіна Н. А. Танцювальні мініатюри у різних видах хореографії. *Тенденції розвитку хореографічних дисциплін у вищих мистецьких навчальних закладах* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф., м. Київ, 11-12 квіт. 2014 р. Київ, 2014. С. 30–33.
2. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. Львів : Край, 2003. 158 с.
3. Забута Б. Музичне забезпечення хореографічних постановок. Рівне : Волинські береги, 2011. 195 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
6. Хоцяновська Л. Ф. Хореографія як об'єкт вивчення дисципліною «Мистецтво балетмейстера». *Молодий вчений*. 2018. Вип. 54. С. 167-169.
7. Хоцяновська Л. Ф. Імровізація як засіб розвитку творчих здібностей на уроках з мистецтва балетмейстера. *Культура України. Серія «Мистецтвознавство»*. 2018. Вип. 59. С. 240–245.
8. Хоцяновська Л. Ф. Сучасне хореографічне мистецтво України в контексті світових культурних тенденцій. *Наукові Записки. Серія «Мистецтвознавство»*. 2018. N1. Вип. 38. С. 186–194.
9. Хоцяновська Л. Ф. Взаємопроникнення українського та європейського хореографічного мистецтва період незалежності нашої держави. *Мистецтвознавчі записки*. 2018. Вип. 33. С. 368–375.
10. Хоцяновська Л. Ф. Поєднання традиційного (архаїчного) та інноваційного в сучасній українській хореографії. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2018. Вип. 40. С. 449–455.
11. Хоцяновська Л. Ф. Балет Аніко Рехвіашвілі «Снігова королева» – вистава для дорослих і дітей. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напрямок : Мистецтвознавство*. 2020. Вип. 34. С. 207–211.
12. Хоцяновська Л. Ф. Особливості створення сольних хореографічних композицій. *Взаємодія аматорського та професійного хореографічного мистецтва* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 13 квіт. 2019 р. Київ : КНУКіМ, 2019. С. 191–194.
13. Хоцяновська Л. Ф. Виразні можливості абстрактного танцю. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2014. Вип. 20. Т. 1 С. 240–245.
14. Хоцяновська Л. Ф., Перова Г. О. Формування авторського балетмейстерського стилю Іржи Кіліана у 19770-х роках. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2020. Вип. 36. С. 173–177.

15. Хоцяновська Л. Ф., Білаш О. С. Творча діяльність Вацлава та Броніслави Ніжинських в контексті розвитку вітчизняного та світового балетного мистецтва. *Танцювальні студії*. 2019. Т. 2, №1. С. 19–28.
16. Хоцяновська Л. Ф. Синтез мистецтв як формотворчий принцип сучасної вистави. *Трансформаційні процеси в сучасній українській культурі*: матеріали наук.-теорет. конф. Київ, 2007. С. 220–223.
17. Хоцяновська Л. Ф. Прояви абстракціонізму в хореографії. *Хореографічна та театральна культура України: педагогічні та мистецькі виміри* : матеріали наук.-практ. конф. Київ, 2013 р. С. 234–236.
18. Чепалов О. Хореологія. Статті та лекції. Київ : Ліра-К, 2020. 228 с.
19. Шариков Д. «Contemporarydance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с.

Додаткова література

1. Бігус О., Маншилін О., Кондратюк Д., Мова Л., Журавльова А., Герц І., Донченко Н., Батєєва Н. Сучасний танець: Основи теорії і практики : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 264 с.
2. Герц І., Кебас О., Бойко О., Журавльова А. Сучасний танець: шляхи творчого вдосконалення : навч. посіб. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2021. 241 с.
3. Кривохижа А. М. Гармонія танцю. Методичний посібник для хореографічних дисциплін педагогічного навчального закладу. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Вінниченка, 2005. 92 с.
4. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
5. Печеранський І., Базела Д. Вступ до філософії танцю : монографія. Київ : КНУКіМ, 2017. 123 с.
6. Плахотнюк О. Використання акробатичних елементів в сучасній хореографії. *Вісник Міжнародного Слов'янського університету*. 2010. Т. 13. Вип. 2. С. 88–96.
7. Погребняк М. М. Танець «модерн» ХХ ст.: витоки, стильова типологія, панорама історичної ходи, еволюція : монографія. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. 312 с.
8. Погребняк М. М. Нові напрями театрального танцю ХХ – початку ХХІ ст.: історико-культурні передумови, крос-культурні зв'язки, стильова типологія : монографія. Полтава : ТОВ «Прінтмакс», 2021. 330 с.

9. Хоцяновська Л. Ф. Балетна музика українських композиторів та її відображення в хореографії (II половина XX ст.). *Народознавчі Зошити*. 2018. N3(141). С. 719–725.
10. Хоцяновська Л. Ф. Курт Йосс – теоретик, практик, педагог та його вплив на розвиток сучасного хореографічного мистецтва хореографії. *Мистецтвознавчі записки*. 2019. Вип. 35. С. 216–221.
11. Хоцяновська Л. Ф. Функціонування хореографічного колективу у період карантину *Танцювальне мистецтво: сучасний стан та тенденції розвитку* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квіт. 2020 р. Київ : КНУКіМ, 2020. С. 78–81.
12. Хоцяновська Л. Ф. Хореографічні прояви у культурі метамодерну на початку XX ст.. *Культура і сучасність*. 2018. № 1. С. 198–203.
13. Хоцяновська Л. Ф. Балетний академізм і танець-модерн: хореографічне протистояння першої третини XX р.. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство*. 2012. Вип. 7. С. 170–173.
14. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи XX ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.
15. Шариков Д. Класифікація сучасної хореографії : монографія. Київ : Видавець Карпенко В.М., 2008. 168 с.

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема ознайомлення з сутністю та змістом балетмейстерської професії, сферою його творчої діяльності; опанування методів застосування законів драматургічного розвитку в хореографічному творі великої форми; осягнення особливостей композиції хореографічного твору великої форми; набуття навичок створення хореографічного малюнку масових композицій, добору лексики для створення відповідного хореографічного тексту та поєднання їх в цілісний хореографічний твір. Обсяг дисципліни – 4 кредитів ЄКТС. Основні теми: сфера діяльності балетмейстера; сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм; композиційні форми ансамблевих і масових танців; специфіка постановчої та репетиційної роботи в хореографії тощо. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та екзамену/заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at forming the general and professional competences determined by the educational and professional programme, in particular acquaintance with the essence and content of the ballet master's profession, the sphere of his creative activity; mastering the methods of applying the laws of dramatic development in a large-scale choreographic work; understanding the features of the composition of a large-scale choreographic work; acquiring the skills of creating a choreographic pattern of mass compositions, selecting vocabulary for creating a suitable choreographic text and combining them into a coherent choreographic work. The volume of discipline is 4 ECTS credits. The main topics are: sphere of activity of a choreographer; the suite principle of building musical and choreographic forms; compositional forms of ensemble and mass dances; specifics of staging and rehearsal work in choreography, etc. The final assessment is based on the results of the current control and examination/test.

Мета навчальної дисципліни – формування визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, зокрема оволодіння загальними закономірностями створення композиції різноманітних хореографічних творів з наголосом на твори великої форми; розвиток здібності мислити хореографічними образами, закріплення «професійного погляду» як необхідної умови творчого проникнення балетмейстера в навколишнє життя; удосконалення навиків роботи з лексичними формами класичного, народного, бального та сучасних форм танцю (джаз, модерн, контемпорари та ін.), їх трансформації у хореографічних творах.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Мистецтво балетмейстера» відповідно до освітньо-професійної програми «Хореографія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 024 Хореографія

Шифр	Компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в хореографії, в мистецькій освіті, виконавській діяльності, що передбачає застосування певних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	
ЗК01	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК02	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ЗК03	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК04	Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК05	Навички здійснення безпечної діяльності.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	
ФК1	Усвідомлення ролі культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
ФК2	Здатність аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку мистецтв, стильові особливості, види і жанри, основні принципи координації історико-стильових періодів світової художньої культури.
ФК3	Здатність застосовувати теорію та сучасні практики хореографічного мистецтва, усвідомлення його як специфічного творчого відображення дійсності,

	проектування художньої реальності в хореографічних образах.
ФК4	Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової хореографічної діяльності (виконавської, викладацької, балетмейстерської та організаційної).
ФК5	Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків для забезпечення освітнього процесу в початкових, профільних, фахових закладах освіти.
ФК6	Здатність використовувати і розробляти сучасні інноваційні та освітні технології в галузі культури і мистецтва.
ФК7	Здатність використовувати інтелектуальний потенціал, професійні знання, креативний підхід до розв'язання завдань та вирішення проблем в сфері професійної діяльності.
ФК8	Здатність сприймати новітні концепції, усвідомлювати багатоманітність сучасних танцювальних практик, необхідність їх осмислення та інтегрування в актуальний контекст з врахуванням вітчизняної та світової культурної спадщини.
ФК9	Здатність збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення хореографічної композиції.
ФК10	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології (відео-, TV-, цифрове, медіа-мистецтва і т. ін.) в процесі створення мистецького проекту, його реалізації і презентації.
ФК11	Здатність здійснювати репетиційну діяльність, ставити та вирішувати професійні завдання, творчо співпрацювати з учасниками творчого процесу.
ФК12	Здатність використовувати принципи, методи та засоби педагогіки, сучасні методики організації та реалізації освітнього процесу, аналізувати його перебіг та результати в початкових, профільних, фахових закладах освіти.
ФК13	Здатність використовувати традиційні та інноваційні методики для діагностування творчих, рухових (професійних) здібностей, їх розвитку відповідно до вікових, психолого-фізіологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу.
ФК14	Здатність забезпечувати високий рівень володіння танцювальними техніками, виконавськими прийомами, застосовувати їх як виражальний засіб.

ФК15	Здатність застосовувати набуті виконавські навички в концертно-сценічній діяльності, підпорядковуючи їх завданням хореографічного проекту.
ФК16	Здатність дотримуватись толерантності у міжособистісних стосунках, етичних і добродійних взаємовідносин в сфері виробничої діяльності.
ФК17	Здатність враховувати економічні, організаційні та правові аспекти професійної діяльності.
ФК18	Здатність застосовувати знання з теорії, методики та сучасні практики хореографічного мистецтва для викладацької та балетмейстерської діяльності (збирати, обробляти, аналізувати, синтезувати та інтерпретувати художню інформацію з метою створення композиції для різних видів спорту з елементами хореографії) в закладах фізичного виховання і спорту.
ФК19	Здатність усвідомлювати роль музики в хореографічному мистецтві, володіти музично-теоретичними поняттями, аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку музичного мистецтва, його стилеві особливості, жанри та форми музичних творів і застосовувати ці знання у виконавській, педагогічній та балетмейстерській діяльності в різних напрямках хореографії.

Обсяг навчальної дисципліни – 4 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форма навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна 4 курс	4	0	52	0	64	120
Заочна 5 курс	2	0	14	0	104	120

Статус навчальної дисципліни: обов'язкова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами: «Основи композиції та постановки танцю», «Теорія та методика роботи з хореографічним колективом», «Методика викладання сучасного танцю», «Методика викладання класичного танцю», «Методика викладання народно-сценічного танцю», «Методика викладання бального танцю», «Аналіз хореографічних форм».

Програма навчальної дисципліни.
Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л.	прак.	с. р.		л.	прак.	с. р.
4 курс – денна форма 5 курс – заочна форма								
Тема 1. Сфера діяльності балетмейстера	16	2	6	8	14	1	1	12
Тема 2. Музика в балеті. Робота з композитором та диригентом	14		6	8	16		2	14
Тема 3. Робота постановника з художником	14		6	8	14		2	12
Тема 4. Постановоча та репетиційна робота в хореографії	16		8	8	16		2	14
Тема 5. Сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм	12	2	4	6	11	1		10
Тема 6. Види хореографічних сюїт	12		6	6	11		1	10
Тема 7. Літературно - драматургічна основа балетної вистави. Сценарно-	12		6	6	12		2	10

композиційний план								
Тема 8. Кордебалет та його функції	10		4	6	12		2	10
Тема 9. Композиційні форми ансамблевих і масових танців	14		6	8	14		2	12
Всього годин:	120	4	52	64	120	2	14	104

Зміст навчальної дисципліни за темами

4 курс – денна форма

5 курс – заочна форма

Тема 1. Сфера діяльності балетмейстера

Балетмейстер як організатор колективу.

Балетмейстер-керівник як особистість з морально-етичними якостями та ідейно-світоглядними принципами.

Авторитет балетмейстера, залежність від нього творчого психологічного клімату в хореографічному колективі.

Методика подання хореографічного матеріалу (інтерес, емоційність, доступність, послідовність і систематичність).

Формування репертуару, роль концертної діяльності в творчому процесі хореографічного колективу.

Педагогічна етика керівника хореографічного колективу, вплив його авторитету на успішне вирішення творчих завдань.

Залучення до участі в творчій програмі всіх членів колективу.

Майстерність балетмейстера як вірно знайдене поєднання форми і змісту в танці. Визначення змісту танцю як завдання знайти найдосконалішу форму для вираження внутрішнього світу людини.

Музика як чинник балетмейстерської творчості.

Тема 2. Музика в балеті. Робота з композитором та диригентом

Музика – метро-ритмічна та образно-емоційна основа балету.

Узагальненість хореографічної дії та її розвиток у формах, аналогічних симфонічній музиці.

Створення музики до балету на основі сценарно-композиційного плану. Поділ її на акти, картини, сцени і номери згідно з сценарно-композиційним планом. Структура і послідовність епізодів.

Співпраця композитора і балетмейстера.

Диригент як керівник виконання балету, інтерпретації музики, узгодження її звучання з хореографічною дією.

Загальна музична концепція спектаклю. Створення музичної основи вистави за принципом компіляції: логічне чергування музичних епізодів згідно з сюжетом, вибір твору-лейтмотиву, визначення подовженості епізодів, їх скорочення чи збільшення (за рахунок повтору частин, купюр).

Робота над музичним матеріалом при створенні редакцій, відновленні балетів.

Тема 3. Робота постановника з художником

Близькість ідейно-художньої позиції, стилю, манери балетмейстера і художника. Знайомство художника з музичним матеріалом. Паралельна робота художника і балетмейстера з дослідження епохи, літературних, іконографічних джерел. Робота художника над концертним номером у класичній хореографії: декораційне оформлення, ескізи костюмів, світлова партитура, інколи – деталі оформлення, бутафорія, реквізит.

Творчий задум і можливості сцени.

Тема 4. Постановочна та репетиційна робота в хореографії

Виникнення та формування задуму. Визначення ідейно-тематичного змісту майбутнього твору. Підготовча робота: екскурс в історію; знайомство з літературою.

Визначення музичної основи твору, її аналіз. Робота з композитором, концертмейстером, фонограмою. Розробка драматургічної та композиційної побудови твору.

Робота зі створення образної лексики. Створення окремих частин та всього танцювального твору.

Знайомство виконавців з музикою та змістом танцю, характеристикою епохи, в якій відбувається дія номера, тощо.

Постановка окремих частин та всього танцю в цілому. Розучування з виконавцями окремих рухів і комбінацій. Робота з солістами. Робота над масовими фрагментами. Перевірка окремих партій, частин та всього танцю відповідно до часових вимог та драматургічного розвитку.

Відпрацьовування «охайності» виконання рухів. Репетиційна робота над образами та манерою виконання.

Тема 5. Сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм

Хореографічна сюїта як композиція, що складається з кількох танців, таких що чергуються за принципом контрасту, і поєднаних однією темою.

Симфонічна сюїта як основа хореографічних творів. Образне звучання теми та конкретність ідейно-сміслового змісту.

Зв'язок змісту з фольклором, літературними, музичними особливостями, особливостями життєвого укладу даної нації.

Побудова балетної вистави у формі сюїти, яка складається із чергування різнохарактерних номерів, що розкривають єдиний образ.

Тема 6. Види хореографічних сюїт

Класична сюїта, її структура.

Національно-характерна сюїта у балетній виставі.

Тематична сюїта, особливості її композиційної побудови.

Сюжетна сюїта, її виражальні засоби.

Тема 7. Літературно-драматургічна основа балетної вистави.

Сценарно-композиційний план

Хореографія як центр синтезу мистецтв у балеті. Заснування синтезу на принципі спорідненості мистецтв.

Драматургія балету як конфліктний розвиток дії балетної вистави. Втілення драматургії балету в музиці та хореографії.

Складання балетмейстером для постановочної роботи над виставою сценарно-композиційного плану. Зміст плану. Опис і кількість дій, сцен, окремих номерів, кількість зайнятих дійових осіб та виконавців, загальна тривалість та тривалість окремих сцен та епізодів, завдання для всієї творчої групи.

Єдність літературної основи, музики і хореографії як основа драматургії балету.

Тема 8. Кордебалет та його функції

Кордебалет як група танцівників, які виконують групові танці, масові танці та сцени.

Використання кордебалету як самостійно, в масових танцях, так і в поєднанні з ансамблем та з солістами.

Кордебалет як відображення реалістичної спільноти людей або як емоційний “акомпанемент” танцю солістів.

Танець корифеїв як з'єднувальна ланка між танцем солістів та кордебалетом. Передача руху від соліста до кордебалету, і навпаки.

Реалізація закономірностей симфонічного танцю в складних масових сценах за участю солістів, ансамблю та кордебалету, аналогічного поліфонічній структурі та тематичній розробці в музиці.

Тема 9. Композиційні форми ансамблевих і масових танців

Композиційні засоби виразності як практична робота над створенням хореографічної композиції відповідно до ідейно-образного задуму балетмейстера:

- засоби контрастного розвитку хореографічної дії;
- засоби лейтмотивного розвитку дії;
- динамічні відтінки і динамічні прийоми розвитку дії залежно від рухів, широти їх амплітуди і швидкості виконання;
- моноритмічні і поліритмічні прийоми композиції;
- прийоми симетрії та асиметрії в побудові композиційних малюнків;
- різноманітність сучасних пластичних тенденцій, властивих рухам і

позам;

- головні тенденції композиційних малюнків, сцен, епізодів, дій, картин і всього балету в цілому;

- співвідношення стійких і нестійких рухів і поз в танцювальних фразах, періодах, епізодах;

- орнаментальна побудова хореографічного тексту як особливість композиційних і лексичних форм дивертисментних, ансамблевих і масових форм танцю;

- гама костюмів для масових танців як видовищний ефект гармонійного поєднання костюмів різних кольорів;

- колір сценічного костюма як асоціативність пов'язаної з емоціональною забарвленістю музики і хореографії.

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
4 курс – денна форма 5 курс – заочна форма			
Тема 1. Сфера діяльності балетмейстера	1.Методика подання хореографічного матеріалу	2	1
	2.Формування репертуару хореографічного колективу	2	
	3.Майстерність балетмейстера як вірно знайдене поєднання форми і змісту в танці	2	
Тема 2. Музика в балеті. Робота з композитором та диригентом	4.Музика – метро-ритмічна та образно-емоційна основа балету	2	1
	5.Структура і послідовність епізодів музичної основи в хореографії	2	1
	6.Загальна музична концепція спектаклю	2	
Тема 3. Робота постановника з художником	7.Паралельна робота художника і балетмейстера з дослідження епохи, літературних, іконографічних джерел	2	1
	8.Сценографічна концепція хореографічного твору	4	1

Тема 4. Постановоча та репетиційна робота в хореографії	9.Етапи створення хореографічних постановок	2	1
	10.Види репетицій	2	1
	11.Робота з солістами і кордебалетом	4	

Тема 5. Сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм	12.Особливості композиційної побудови сюїти	2	
	13.Розвиток драматургії в хореографічній сюїті	2	
Тема 6. Види хореографічних сюїт	14.Класична сюїта, її структура.	2	
	15.Тематична сюїта, особливості її композиційної побудови	2	1
	16.Сюжетна сюїта, її виражальні засоби	2	
Тема 7. Літературно - драматургічна основа балетної вистави. Сценарно-композиційний план	17.Програма балетної вистави.	2	
	18.Сценарно-композиційний план.	2	1
	19.Лібрето балетної вистави.	2	1
Тема 8. Кордебалет та його функції	20.Масові сцени у виконанні ансамблю кордебалету	3	1
	21.Поєднання танцю солістів і кордебалету	3	1
Тема 9. Композиційні форми ансамблевих і масових танців	22.Засоби контрастного розвитку хореографічної дії	2	1
	23.Моноритмічні і поліритмічні прийоми композиції	3	
	24.Прийоми симетрії та асиметрії в побудові композиційних малюнків	3	1
Всього		52	14

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин	
4 курс – денна форма 5 курс – заочна форма			
Тема 1. Сфера діяльності балетмейстера	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Переглянути вистави видатних балетмейстерів ХХ-ХХІ ст.	3	4
	Обрати тему для власної постановки хореографічного твору великої форми.	3	4
Тема 2. Музика в балеті. Робота з композитором та диригентом	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Скласти музичну основу до хореографічного твору великої форми за принципом компіляції	4	6
	Проаналізувати драматургічну побудову твореної музичної основи	2	4
Тема 3. Робота постановника з художником	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	3
	Проаналізувати сценографічні засоби створення образу в хореографії.	2	3
	Розробити остюми до власної хореографічної постановки.	2	3
	Визначити основні виражальні художні засоби, використані у сценографічному оформленні для створення образу.	2	3
Тема 4. Постановоча та репетиційна робота в хореографії	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	3
	Визначити складові постановчої роботи балетмейстера.	2	3

	Проаналізувати методи репетиційної роботи з виконавцями.	2	4
	Створити постановку власного хореографічного твору	2	4
Тема 5. Сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Переглянути балет «Сюїта в білому» Дж.Баланчина.	3	3
	Охарактеризувати побудову композиції переглянутого балету.	1	3
Тема 6. Види хореографічних сюїт	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	4
	Дослідити, які бувають види хореографічних сюїт.	2	2
	Визначити особливості кожного виду хореографічної сюїти	2	4
Тема 7. Літературно - драматургічна основа балетної вистави. Сценарно-композиційний план	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2
	Скласти композиційний план хореографічного твору великої форми.	2	4
	Дослідити зразки лібрето відомих хореографічних творів. Створити власне лібрето хореографічного твору.	2	4
Тема 8. Кордебалет та його функції	Опрацювати літературу з теми заняття.	1	2
	Охарактеризувати місце кордебалетного танцю в хореографічному мистецтві.	1	2
	Створити хореографічну постановку, засновану на роботі з кордебалетом.	4	6
Тема 9. Композиційні форми	Опрацювати літературу з теми заняття.	2	2

ансамблевих і масових танців	Створити хореографічну композицію, засновану на роботі з малими і великими ансамблями.	4	6
	Відпрацювати поставлену роботу з виконавцями.	2	2
Всього		64	104

Очікувані результати навчання з дисципліни: застосування теоретичних знань та практичних умінь, дотичних до створення різних форм хореографічних творів, для розв'язання конкретних задач у сфері хореографії та танцювальних видів спорту та організації реалізації у відповідній сфері проектів інноваційного творчого характеру завдяки:

знанням: сфери діяльності балетмейстера; про драматургічну побудову малих і великих форм хореографічного твору; про сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм та види хореографічних сюїт; особливостей літературно-драматургічної основи балетної вистави, її музичного та

вмінням: працювати творчо і самостійно; реалізовувати функції балетмейстера в хореографічному колективі; створювати драматургічну та композиційну побудову великих хореографічних форм; складати літературно-драматургічну основу хореографічного твору; співпрацювати з художником, концертмейстером, композитором, диригентом; працювати з виконавцями, проводити постановочну роботу та різні види репетицій.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни «Мистецтво балетмейстера» відповідно до освітньо-професійної програми «Хореографія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 024 - Хореографія

Шифр	Програмні результати навчання
ПРН 1	Визначати взаємозв'язок цінностей громадянського суспільства із концепцією сталого розвитку України.
ПРН 2	Розуміти моральні норми і принципи та вміти примножувати культурні, наукові цінності і досягнення суспільства в процесі діяльності.
ПРН 3	Вільно спілкуватись державною мовою усно і письмово з професійних та ділових питань.
ПРН 4	Володіти іноземною мовою в обсязі, необхідному для спілкування в соціально-побутовій та професійній сферах.

ПРН 5	Аналізувати проблеми безпеки життєдіяльності людини у професійній сфері, мати навички їх попередження, вирішення та надання першої допомоги.
ПРН 6	Розуміти роль культури і мистецтва в розвитку суспільних взаємовідносин.
ПРН 7	Знати і розуміти історію мистецтв на рівні, необхідному для застосування виражально-зображальних засобів відповідно до стилю, виду, жанру хореографічного проєкту.
ПРН 8	Розуміти хореографію як мистецький феномен, розрізняти основні тенденції її розвитку, класифікувати види, напрями, стилі хореографії.
ПРН 9	Володіти термінологією хореографічного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
ПРН 10	Розуміти хореографію як засіб ствердження національної самосвідомості та ідентичності.
ПРН 11	Використовувати інноваційні технології, оптимальні засоби, методики, спрямовані на удосконалення професійної діяльності, підвищення особистісного рівня володіння фахом.
ПРН 12	Відшукувати необхідну інформацію, критично аналізувати і творчо переосмислювати її та застосовувати в процесі виробничої діяльності.
ПРН 13	Розуміти і вміти застосовувати на практиці сучасні стратегії збереження та примноження культурної спадщини у сфері хореографічного мистецтва.
ПРН 14	Володіти принципами створення хореографічного твору, реалізуючи практичне втілення творчого задуму відповідно до особистісних якостей автора
ПРН 15	Мати навички використання традиційних та інноваційних методик викладання фахових дисциплін.
ПРН 16	Аналізувати і оцінювати результати педагогічної, асистентсько-балетмейстерської, виконавської, організаційної діяльності.
ПРН 17	Мати навички викладання фахових дисциплін, створення необхідного методичного забезпечення і підтримки навчання здобувачів освіти.

ПРН 18	Знаходити оптимальні підходи до формування і розвитку творчої особистості.
ПРН 19	Знаходити оптимальні виконавські прийоми для втілення хореографічного образу
ПРН 20	Вдосконалювати виконавські навички і прийоми в процесі підготовки та участі у фестивалях і конкурсах.
ПРН 21	Розвивати комунікативні навички, креативну і позитивну атмосферу в колективі.
ПРН 22	Мати навички управління мистецькими проектами, зокрема, здійснювати оцінки собівартості мистецького проекту, визначати потрібні ресурси, планувати основні види робіт.
ПРН 23	Мати навички викладацької, балетмейстерської та репетиційної діяльності у галузі хореографічного мистецтва в закладах фізичного виховання і спорту та володіти принципами створення композиції для певного виду спорту з елементами хореографії, реалізуючи практичне втілення творчого задуму виходячи з особливостей оцінювання певного виду спорту.
ПРН 24	Знати і розуміти роль музики в хореографічному мистецтві, володіти музично-теоретичними поняттями, аналізувати основні етапи, виявляти закономірності історичного розвитку музичного мистецтва, його стилеві особливості, жанри та форми музичних творів і використовувати навички аналізу та підбору музичного матеріалу для здійснення виконавської, педагогічної та балетмейстерської діяльності в різних напрямках хореографії.

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку, екзамену.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин.

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного (семінарського, лабораторного) заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів,

які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку/екзамену не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Заліки/екзамени проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Використовується такий розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Номер і назва теми практичних занять	Форма поточного контролю	Кількість балів
4 курс, VII семестр – денна форма 5 курс, IX семестр – заочна форма		
Тема 1. Сфера діяльності балетмейстера	Експрес опитування	10
Тема 2. Музика в балеті. Робота з композитором та диригентом	Практичний показ	30
Тема 3. Робота постановника з художником	Практичний показ	30
Тема 4. Постановоча та репетиційна робота в хореографії	Практичний показ	30
Всього		100
4 курс, VIII семестр – денна форма 5 курс, IX семестр – заочна форма		
Тема 5. Сюїтний принцип побудови музично-хореографічних форм	Експрес опитування	10
Тема 6. Види хореографічних сюїт	Практичний показ	10
Тема 7. Літературно - драматургічна основа балетної вистави. Сценарно-композиційний план	Практичний показ	20
Тема 8. Кордебалет та його функції	Практичний показ	30
Тема 9. Композиційні форми ансамблевих і масових танців	Практичний показ	30
Всього		100

Основні і допоміжні джерела для вивчення курсу:

Основна література

1. Васіна Н. А. Танцювальні мініатюри у різних видах хореографії. *Тенденції розвитку хореографічних дисциплін у вищих мистецьких навчальних закладах* : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практич. конф., м. Київ, 11-12 квіт. 2014 р. Київ, 2014. С. 30–33.
2. Голдріч О. Хореографія. Основи хореографічного мистецтва. Основи композиції танцю. Львів : Край, 2003. 158 с.
3. Забута Б. Музичне забезпечення хореографічних постановок. Рівне : Волинські обереги, 2011. 195 с.
4. Колногузенко Б. М. Хореографічна композиція : методичний посібник з курсу «Мистецтво балетмейстера». Харків : ХДАК, 2018. 208 с.
5. Рехвіашвілі А. Ю., Білаш О. С. Мистецтво балетмейстера : навч. посіб. Київ : КНУКіМ, 2017. 152 с.
6. Хоцяновська Л. Ф. Хореографія як об'єкт вивчення дисципліною «Мистецтво балетмейстера». *Молодий вчений*. 2018. Вип. 54. С. 167-169.
7. Хоцяновська Л. Ф. Імровізація як засіб розвитку творчих здібностей на уроках з мистецтва балетмейстера. *Культура України. Серія «Мистецтвознавство»*. 2018. Вип. 59. С. 240–245.
8. Хоцяновська Л. Ф. Сучасне хореографічне мистецтво України в контексті світових культурних тенденцій. *Наукові Записки. Серія «Мистецтвознавство»*. 2018. №1. Вип. 38. С. 186–194.
9. Хоцяновська Л. Ф. Взаємопроникнення українського та європейського хореографічного мистецтва період незалежності нашої держави. *Мистецтвознавчі записки*. 2018. Вип. 33. С. 368–375.
10. Хоцяновська Л. Ф. Поєднання традиційного (архаїчного) та інноваційного в сучасній українській хореографії. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2018. Вип. 40. С. 449–455.
11. Хоцяновська Л. Ф. Балет Аніко Рехвіашвілі «Снігова королева» – вистава для дорослих і дітей. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напрямок : Мистецтвознавство*. 2020. Вип. 34. С. 207–211.
12. Хоцяновська Л. Ф. Особливості створення сольних хореографічних композицій. *Взаємодія аматорського та професійного хореографічного мистецтва* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 13 квіт. 2019 р. Київ : КНУКіМ, 2019. С. 191–194.
13. Хоцяновська Л. Ф. Виразні можливості абстрактного танцю. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2014. Вип. 20. Т. 1 С. 240–245.

14. Хоцяновська Л. Ф., Перова Г. О. Формування авторського балетмейстерського стилю Іржи Кіліана у 1970-х роках. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. 2020. Вип. 36. С. 173–177.
15. Хоцяновська Л. Ф., Білаш О. С. Творча діяльність Вацлава та Броніслави Ніжинських в контексті розвитку вітчизняного та світового балетного мистецтва. *Танцювальні студії*. 2019. Т. 2, №1. С. 19–28.
16. Хоцяновська Л. Ф. Синтез мистецтв як формотворчий принцип сучасної вистави. *Трансформаційні процеси в сучасній українській культурі: матеріали наук.-теорет. конф.* Київ, 2007. С. 220–223.
17. Хоцяновська Л. Ф. Прояви абстракціонізму в хореографії. *Хореографічна та театральна культура України: педагогічні та мистецькі виміри* : матеріали наук.-практ. конф. Київ, 2013 р. С. 234–236.
18. Чепалов О. Хореологія. Статті та лекції. Київ : Ліра-К, 2020. 228 с.
19. Шариков Д. «Contemporarydance» у балетмейстерському мистецтві. Київ : КиМУ, 2010. 173 с.

Додаткова література

1. Бігус О., Маншилін О., Кондратюк Д., Мова Л., Журавльова А., Герц І., Донченко Н., Батєєва Н. Сучасний танець: Основи теорії і практики : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. 264 с.
2. Герц І., Кебас О., Бойко О., Журавльова А. Сучасний танець: шляхи творчого вдосконалення : навч. посіб. Київ : Видавничий центр КНУКіМ, 2021. 241 с.
3. Кривохижа А. М. Гармонія танцю. Методичний посібник для хореографічних дисциплін педагогічного навчального закладу. Кіровоград : РВЦ КДПУ ім. В. Вінниченка, 2005. 92 с.
4. Кривохижа А. М. Роздуми про мистецтво танцю. Записки балетмейстера. Кіровоград : Центрально-Українське видавництво, 2012. 172 с.
5. Печеранський І., Базела Д. Вступ до філософії танцю : монографія. Київ : КНУКіМ, 2017. 123 с.
6. Плахотнюк О. Використання акробатичних елементів в сучасній хореографії. *Вісник Міжнародного Слов'янського університету*. 2010. Т. 13. Вип. 2. С. 88–96.
7. Погребняк М. М. Танець «модерн» ХХ ст.: витоки, стильова типологія, панорама історичної ходи, еволюція : монографія. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. 312 с.

8. Погребняк М. М. Нові напрями театрального танцю ХХ – початку ХХІ ст.: історико-культурні передумови, крос-культурні зв'язки, стильова типологія : монографія. Полтава : ТОВ «Прінтмакс», 2021. 330 с.
9. Хоцяновська Л. Ф. Балетна музика українських композиторів та її відображення в хореографії (II половина ХХ ст.). *Народознавчі Зошити*. 2018. №3(141). С. 719–725.
10. Хоцяновська Л. Ф. Курт Йосс – теоретик, практик, педагог та його вплив на розвиток сучасного хореографічного мистецтва хореографії. *Мистецтвознавчі записки*. 2019. Вип. 35. С. 216–221.
11. Хоцяновська Л. Ф. Функціонування хореографічного колективу у період карантину *Танцювальне мистецтво: сучасний стан та тенденції розвитку* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 25 квіт. 2020 р. Київ : КНУКіМ, 2020. С. 78–81.
12. Хоцяновська Л. Ф. Хореографічні прояви у культурі метамодерну на початку ХХ ст.. *Культура і сучасність*. 2018. № 1. С. 198–203.
13. Хоцяновська Л. Ф. Балетний академізм і танець-модерн: хореографічне протистояння першої третини ХХ р.. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство*. 2012. Вип. 7. С. 170–173.
14. Чепалов О. Хореографічний театр Західної Європи ХХ ст. : монографія. Харків : ХДАК, 2007. 344 с.
15. Шариков Д. Класифікація сучасної хореографії : монографія. Київ : Видавець Карпенко В.М., 2008. 168 с.